

KALENDARIUM

z życia i działalności Mariana REJEWSKIEGO na tle wydarzeń związanych z historią
maszyny szyfrującej ENIGMA

1905 - 1923 okres bydgoski

- 16.08.1905**   **narodziny Mariana Rejewskiego w Bydgoszcy na ul. Wileńskiej 6, najmłodszego z siedmiorga dzieci Józefa Rejewskiego, kupca branży tytoniowej oraz Matyldy z Thomsów, córki toruńskiego browarnika**
- 1912 - 1915**   **nauka w szkole elementarnej przy Miejskiej Szkole Realnej w Bydgoszcy**
- 1915 - 1923**   **nauka w Królewskim Gimnazjum im. Fryderyka Wilhelma, a od 1920r. w Państwowym Gimnazjum Klasycznym**
- 1915 lato*   *holenderscy oficerowie marynarki por. T. van Hengelo i por. R.P.C. Spengler, stacjonujący w Batawii, uruchamiają maszynę do szyfrowania, protoplastę nowej generacji urządzeń do tajnego przekazu radiowego*
- 15.04.1918   mieszkaniec Berlina, elektryk inż. dr Artur Scherbius kieruje list do Cesarskiej Marynarki Wojennej, oferując świeżo opatentowaną (23.02.1918) maszynę elektromechaniczną, o całkowicie nowej zasadzie działania, opartą na wirniku szyfrującym poszczególne litery - propozycja nie zostaje przyjęta
- 1918 grudzień   zorganizowanie pierwszych struktur służby radiowywiadowczej w odradzającym się Wojsku Polskim
- 1919 sierpień -
1920 koniec
1919 październik   polski radiowywiad odczytuje kilka tysięcy szyfrogramów Armii Czerwonej, walnie przyczyniając się do zwycięstwa w wojnie polsko - bolszewickiej
- utworzenie Wydziału II (zwanego później Wydziałem Radiowywiadu, Szyfrów Specjalnych lub Szyfrów Obcych) Biura Szyfrów (Wywiadowczego) Oddziału II Informacyjnego Naczelnego Dowództwa WP (Sztabu Generalnego WP)
- 7.10.1919   *Holender, inż. Hugo Koch opatentowuje maszynę szyfrującą „Geheimschrijfmachine” („maszynę do tajnego pisma”)*
- 1920 styczeń   początki współpracy polsko - francuskiej w dziedzinie łamania kodów i szyfrów niemieckich
- 1921 - 1925   Scherbius odkupuje patent Kocha, wielokrotnie udoskonala maszynę, którą nazywa Enigmą (łac. zagadka, łamigłówka) i oferuje jej egzemplarze w tzw. wersji handlowej na wolnym rynku
- 1.06.1921   śmierć Józefa Rejewskiego, ojca Mariana

1923 - 1932 okres poznański

- 1923 - 1929**   **studia na Wydziale Matematyczno - Przyrodniczym Uniwersytetu Poznańskiego u prof. Zdzisława Krygowskiego**
- 1925   początek seryjnej produkcji wojskowej wersji Enigmy w firmie Scherbiusa
- 1926 - 1945   *szwedzki wynalazca, inż. Boris Hagelin wprowadza na rynek wielowirnikową maszynę szyfrową o niewielkich wymiarach, która trafia na wyposażenie armii kilku państw*

- 9.02.1926 niemiecka marynarka wojenna (Reichsmarine) wprowadza Enigmę w wersji C (Funkschlüssel C) z trzema wirnikami szyfrującymi i dwoma zapasowymi oraz klawiaturą na 29 liter
- 1927 - 1928 Oddział II Sztabu Generalnego WP inicjuje prace nad niemieckim szyfrem maszynowym, angażując wybitnych matematyków uniwersyteckich i jasnowidza - bez rezultatu
- 1927 Rejewski staje przed Komisją Poborową w Poznaniu i otrzymuje kategorię „C” - strzelec nieprzeszkolony z cenzurem**
- 1928 pracownik wywiadu inż. Antoni Palluth, bracia Ludomir i Leonard Danilewicz oraz Edward Fokczyński zakładają w Warszawie Wytwórnię Radiotechniczną „AVA”, produkującą sprzęt radiowy dla polskiej armii
- 15.07.1928 Niemcy wprowadzają Enigmę G do Wojsk Lądowych (Reichswehry) z trzema wirnikami i z klawiaturą na 26 liter, bez tzw. umlautów - polskie stacje nasłuchowe w Starogardzie Gdańskim, Poznaniu, Krakowie - Krzesławicach oraz centralna w Warszawie zaczynają regularnie rejestrować niemieckie depezesy zaszyfrowane maszynowo
- 1828 wrzesień z polskiej inicjatywy zapoczątkowano wymianę depezesz szyfrowanych Enigmą z biurem francuskiego radiowywiadu
- 1929 styczeń pracownicy polskiego wywiadu oraz L. Danilewicz dokonują oględzin, rozbierają i fotografują handlową Enigmę, odkrytą przypadkowo przez celników na lotnisku Okęcie, w omyłkowo skierowanej niemieckiej przesyłce
- 15.01.1929 z inicjatywy szefa Biura Szyfrów 4 (szyfry niemieckie), kpt. Maksymiliana Ciężkiego, pioniera wykorzystania w kryptologii przygotowanych profesjonalistów, na Uniwersytecie Poznańskim zostaje otwarty kurs dla przeszło 20 wybranych studentów matematyki, wywodzących się z dawnego zaboru pruskiego i austriackiego - **Rejewski uczestniczy w kilku pierwszych wykładach**
- 1929 - 1939 pracownicy zakładów „AVA” konstruują na wzór skopiowanej Enigmy handlowej, a potem udoskonalają, polską wersję maszyny do szyfrowania Lacida (LCD: L - Langer, C - Ciężki, D - Danilewicz) przeznaczoną do utrzymania poufnej komunikacji radiowej pomiędzy wyższymi dowództwami
- 1920 luty obrona pracy magisterskiej nt. „Opracować teorię funkcji podwójnie periodycznych drugiego i trzeciego rodzaju oraz wskazać jej zastosowanie”**
- 1.03.1929 uzyskanie dyplomu magistra filozofii z zakresu matematyki**
- 1929 lato - staż naukowy na uniwersytecie w Getyndze - doskonalenie metod**
- 1930 lato statystycznych i matematyka ubezpieczeniowa**
- 1.10.1929 - ośmiu najbardziej utalentowanych uczestników kursu kryptologii doskonalili swoje umiejętności w nowo utworzonej filii BS4 w Poznaniu, w podziemiach Komendy Miasta - **Rejewski dołącza po powrocie z Getyngi**
- 1932 lato
- 12.05.1930 Niemcy wprowadzają w Wojskach Lądowych nową wersję maszyny, Enigma I, wzbogaconą z przodu o tzw. centralkę, łącznicę wtyczkową z 26 podwójnymi wtykami
- 1.09.1930 - młodszy asystent w Instytucie Matematycznym Uniwersytetu Poznańskiego u prof. Z. Krygowskiego**
- 1932 lato**
- 30.10.1930 *kpt. Gustave Bertrand obejmuje stanowisko szefa Służby Informacyjnej*

- francuskiego Sztabu Generalnego (Sekcja „D”, radiowywiad)*
- 1931 listopad francuski wywiad werbuje niemieckiego agenta, Hansa - Thilo Schmidta („Asche”) i uzyskuje dostęp do materiałów dotyczących Enigmy
- 7.12.1931 pierwsza wizyta Bertranda w Warszawie i udostępnienie Polakom dwóch dokumentów przekazanych przez „Asche”: instrukcji obsługi Enigmy i wskazówek do nastawiania kluczy
- 1932 lato **rozwiązanie filii BS4 w Poznaniu, propozycja zatrudnienia trzech najlepszych kursantów w Sztabie Głównym: M. Rejewskiego, Henryka Zygalskiego i Jerzego Różyckiego**

1932 - 1939 okres warszawski

- 1.09.1932 początek pracy trzech młodych adeptów kryptologii w BS4 II Oddziału Sztabu Głównego WP, w Pałacu Saskim w Warszawie
- 1932 wrzesień **złamanie czteroliterowego kodu niemieckiej marynarki wojennej przez trójkę początkujących kryptologów**
- 1932 jesień polski wywiad dokonuje zakupu handlowej wersji Enigmy w Niemczech, przez podstawionego szwedzkiego przedsiębiorcę
- 1932 październik - samodzielna praca Rejewskiego nad rozszyfrowaniem Enigmy, w sekrecie
grudzień przed kolegami i po godzinach pracy
- 1932 pocz. grud. Rejewski otrzymuje egzemplarz zakupionej Enigmy handlowej
7 - 11.12.1932 następną wizytą mjr. Bertranda w Warszawie - przekazanie Polakom kolejnych materiałów dotyczących Enigmy
- 8.12.1932 Rejewski otrzymuje fotokopię instrukcji obsługi wojskowej Enigmy wraz z jej zdjęciem oraz kluczami dziennymi z września i października 1932r.
- 1932 do końca wykorzystując sformułowane twierdzenie o iloczynie permutacji, Rejewski
grudnia przeprowadza atak kryptologiczny na szyfry Enigmy, w wyniku którego tworzy matematyczny model maszyny zawierający: wewnętrzne okablowanie wirników, sposób ich połączenia z klawiaturą oraz układ przewodów w wirniku wstępnym i odwracającym - jest to największy w dziejach indywidualny sukces kryptologiczny
- 1932 koniec odczytanie pierwszych telegramów zaszyfrowanych Enigmą
1933 styczeń połączenie trzech kryptologów w jeden, odtąd stale współpracujący ze sobą zespół, komórka „E”
- 1933 początek opracowanie metod odtwarzania kluczy dziennych Enigmy oraz znajdowania
początkowych nastaw maszyny przed rozpoczęciem szyfrowania
- 1933 luty Różycki opracowuje „metodę zegara” tzn. określenia, który z trzech wirników pierwszy odbiera impulsy z klawiatury
- 1933 luty opracowanie „metody rusztu” pomocnej w odtwarzaniu ustawień łącznicy
- 1933 luty opracowanie tzw. metody ANX związanej z określeniem położenia pierścieni opasujących wirniki
- 1933 luty Sztab Główny WP zleca zakładom „AVA” budowę 15 kopii Enigmy
- 1933 wiosna Biuro Szyfrów otrzymuje kilka pierwszych kopii maszyny
- 1933 do końca **wypracowanie skutecznej procedury bieżącego czytania szyfrogramów , opartej na rozwiązaniach matematycznych, wykorzystaniu metod pomocniczych, gromadzonych doświadczeniach i intuicji**

1934	budowa cyklometru, maszyny do opracowania katalogu charakterystyk, pozwalającego na szybkie odtwarzanie klucza dziennego Enigmy
1934	<i>Brytyjczycy, Oliver Struchey i Hugh Foss łamią szyfry maszyny zwanej „Red” (szyfr „Czerwony”) używanej przez japońskich attaché wojskowych</i>
20.06.1934	ślub z Ireną Lewandowską, córka Jadwigi z domu Borna i Stanisława (dentysta) zamieszkałych w Bydgoszczy na ul. Dworcowej 10/2
1934 sierpień	niemiecka marynarka wojenna przyjmuje Enigmę Wojsk Lądowych z łącznicą wtyczkową, ale z czterema wirnikami zapasowymi
1934 lato	Rejewscy zamieszkują w Warszawie, początkowo w wynajętym lokalu przy ul. Sułkowskiego, następnie w mieszkaniu przy ul. Mickiewicza 12, a potem w 5 - pokojowym mieszkaniu na ul. Zajęczka 7
1935	Brytyjczycy konstruuje maszynę szyfrującą Type X, zwaną częściej Typex, opartą na Enigmie handlowej - do końca wojny Niemcy nie zdołali jej pokonać
1.08.1935	Luftwaffe wprowadza Enigmę w wersji Wojsk Lądowych
1936	Rejewski zostaje odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi za złamanie szyfru Enigmy
1936	<i>zespół kryptologów ze Służby Wywiadu Łączności (Signal Intelligence Service, SIS) pod kierownictwem Williama Friedmana, ojca nowoczesnej kryptologii amerykańskiej, łamie szyfry japońskiej maszyny „Red”</i>
1936 - 1939	Włosi i armia gen. Franco wykorzystują podczas wojny domowej w Hiszpanii Enigmę w wersji handlowej, zakupioną od Niemców oraz maszynę szyfrującą Borisa Hagelina
od 1.02.1936	Niemcy zaczynają wprowadzać istotne zmiany, zwiększając radykalnie stopień złożoności generowanych szyfrów Enigmy - na początek sześć odrębnych kluczy dla poszczególnych użytkowników oraz comiesięczną zmianę układu wirników
22.06.1936	narodziny syna, Andrzeja w Bydgoszczy
1.10.1936	Niemcy wprowadzają codzienną zmianę układu wirników oraz zmieniają ilość połączeń wtyczkowych - pierwsze problemy z dekryptażem
2.11.1936	Niemcy wymieniają walec odwracający oznaczony jako „Bruno” we wszystkich maszynach - kryptolodzy muszą od nowa opracować katalog charakterystyk
1937	Polacy łamią sieć Enigmy używanej w SS, określanej jako TGD
1937 kwiecień	Brytyjczycy łamią szyfr handlowej wersji Enigmy używanej przez wojska gen. Franco i włoską marynarkę wojenną
1937 maj	Kriegsmarine wprowadza nowy system szyfrowania, który opiera się polskiemu atakowi zaledwie przez tydzień - kryptolodzy czytają depeche, ale rezygnują z braku zainteresowania nimi ze strony przełożonych
1937 pod koniec	przeniesienie BS4 do nowej, starannie ukrytej i pilnie strzeżonej siedziby w Lasach Kabackich k. Pyr, która pełni zarazem rolę centrum łączności i stacji polskiego wywiadu
15.09.1937	niemiecka policja i wywiad polityczny SD wprowadzają Enigmę
1938	Prezydent RP Ignacy Mościcki nadaje Rejewskiemu Złoty Krzyż Zasługi, a Zygałskiemu i Różyckiemu - Srebrny Krzyż Zasługi
27.05.1938	wizyta mjr. Bertranda w ośrodku kryptologicznym w Pyrach - bez ujawniania faktu czytania Enigmy
1938 połowa	Rejewscy wykupują mieszkanie na Żoliborzu na przy ul. Gen. Zajęczka 7

1938 połowa	agent Ekspozytury nr 3 Oddziału II SG w Bydgoszczy, Otto Bach uprzedza Polaków o planach wprowadzenia dwóch dodatkowych wirników szyfrujących do Enigmy używanej w armii i lotnictwie
15.09.1938	Niemcy wprowadzają obowiązek dokonywania zmiany nastaw wirników Enigmy w armii i lotnictwie przed rozpoczęciem nadawania każdej depechy - spowolnienie dekryptażu i spadek ilości uzyskiwanych informacji przez BS4
1938 połowa października	Rejewski z kolegami opracowują pionierski model agregatu tzw. bombę kryptologiczną, wyspecjalizowaną maszynę do automatyzacji i przyspieszania procesu odtwarzania kluczy dziennych w niespełna dwie godziny (archetyp komputera)
1938 październik	Zygalski opracowuje sześć kompletów (468 egz.) odpowiednio zaprojektowanych arkuszy perforowanych („płachty Zygałskiego”) do ustalania kolejności wirników
1938 listopad	zakłady „AVA” w rekordowym czasie przekazują BS4 gotowe podzespoły sześciu bomb, które po zmontowaniu w Pyrach pozwalają wznowić dekryptaż
15.12.1938	Niemcy dodają do Enigmy dwa dodatkowe wirniki szyfrujące - gwałtowny spadek ilości rozszyfrowanych depech z powodu braku wystarczającej ilości bomb, płacht oraz pracowników
1.01.1939	Niemcy zmieniają liczbę połączeń wtyczkowych w centralce z ośmiu do dziesięciu - zaprzestanie czytania depech niemieckich sił zbrojnych, poza siecią SD
9 - 10.01.1939	pierwsze spotkanie przedstawicieli służb kryptologicznych Francji, W. Brytanii i Polski w Paryżu - strona polska nie ujawnia jeszcze faktu czytania Enigmy
1939 luty	Japończycy wprowadzają do sił zbrojnych i służby dyplomatycznej nowy model maszyny szyfrującej, zwanej przez Amerykanów „Purple” (szyfr „Purpurowy”)
16.02.1939	narodziny córki, Janiny w Bydgoszczy
1939 lato	wysłanie dwóch egz. maszyny szyfrowej Lacida do organizującej się w Paryżu placówki polskiego wywiadu
1.07.1939	Niemcy wprowadzają ulepszoną wersję wirników szyfrujących w Enigmie
1939 połowa lipca	gen. Stachiewicz, szef Sztabu Głównego, upoważnia Biuro Szyfrów do przekazania całej wiedzy o Enigmie Francji i W. Brytanii
24 - 27.07 1939	drugie trójstronne spotkanie przedstawicieli służb kryptologicznych w Warszawie
25.07.1939	prezentacja i przekazanie gościom po jednym egz.: repliki Enigmy z opisem i częściami zamiennymi, planów konstrukcyjnych i diagramów bomby, kompletu płach Zygałskiego (Anglicy) oraz udostępnienie wszystkich metod i materiałów pomocniczych ułatwiających dekryptaż wraz z kopią raportu polskich kryptologów z dotychczasowych dokonań
1939 sierpień	przewiezienie całego daru w bagażu dyplomatycznym z Warszawy do Paryża
16.08.1939	mjr Bertrand przewozi egz. Enigmy z Paryża do Londynu i wręcza szefowi brytyjskiego wywiadu, płk. Stewartowi Menzies’owi
1939 koniec sierpnia	Państwowa Szkoła Kodów i Szyfrów (Government Code and Cipher School, znana także jako: War Station X, BP, the Park, Room 47 ForeignOffice, HMS „Pembroke V”) przeniesiona z Londynu do Bletchley Park rozpoczyna pracę nad odczytywaniem depech Enigmy - operacja „Boniface”, od 1941 - „Ultra”
1939 koniec sierpnia	Samodzielny Referat Techniczny Oddziału II SG kompletuje ok. 100 maszyn szyfrowych Lacida dla Naczelnego Dowództwa, 8 armii i 66 wielkich jednostek (dywizji piechoty, brygad kawalerii) - nie zostaną wykorzystane w działaniach

- wojennych i zostaną zniszczone podczas ewakuacji
- 1.09.1939** z chwilą wybuchu wojny zmobilizowany, z przydziałem do Wyższej Szkoły
Wojennej i tego samego dnia wyreklamowany przez Oddział II Kwatery Głównej
- 1 - 5.09.1939 likwidacja ośrodka w Pyrach oraz zakładów „AVA” - pakowanie sprzętu
i dokumentów, niszczenie zbędnego wyposażenia
- 6 - 9.09.1939** załadunek personelu i bagażu do eszelonu ewakuacyjnego „F” na dworcu
Warszawa Wileńska, przejazd po trasie Mińsk Mazowiecki, Mrozy i Siedlce do
Brześcia n. Bugiem - przydział personelu BS4 do Kwatery Głównej Naczelnego
Wodza
- 9 - 16.09.1939** dalsza ewakuacja kolumną samochodową przez Kowel, Włodzimierz Wołyński,
Łuck, Dubno, Krzemieniec, Tarnopol, Czortków oraz eszelonem wojskowym przez
Kowel, Równe, Brody, Busko (ciężkie bombardowanie), a potem przez Złoczów,
Tarnopol, Trembowłę pod Czortków - stopniowe niszczenie sprzętu
i dokumentów
- 17 - 18.09.1939** przekroczenie granicy w Kutach przez obie części ekipy BS4 oraz ekipę BS3, na
wieść o uderzeniu Armii Czerwonej na Polskę - tajemnica Enigmy zostaje ocalona
- 21.09.1939** w Bukareszcie trójka kryptologów odwiedza ambasadę polską, brytyjską oraz
francuską, gdzie ostatecznie otrzymuje skuteczną pomoc

1939 - 1942 okres francuski

- 22.09.1939** wyjazd trzech kryptologów pociągiem z Bukaresztu przez północną Jugosławię
i Włochy do Francji
- 25.09.1939** przekroczenie granicy włosko - francuskiej w Modane, przejazd do Paryża -
tajemnica Enigmy jest bezpieczna
- 29.09.1939** Rejewski wraz z kolegami podejmuje pracę w Oddziale V francuskiego Sztabu
Głównego, na podstawie ustnej zgody gen. Burkhard - Bukackiego, na stanowisku
i z uposażeniem kapitana armii francuskiej
- 20.10.1939 początek działalności polskiej, stopniowo kompletowanej 15 - osobowej ekipy „Z”,
pod kierownictwem ppłk. Gwido Langera, w willi Chateau de Vignolles koło Gretz -
Armainvillers, międzysojuszniczej placówce wywiadu radiowego o kodowej
nazwie PC „Bruno”
- 1939 październik - francusko - brytyjski spór wokół sposobu wykorzystania zespołu polskich
1940 styczeń kryptologów, przy obojętnej postawie polskich władz, które z powodów
politycznych pozbywają się jednego z najważniejszych atutów w toczącej się wojnie
- 1939 październik - pięciu polskich kryptologów z BS3, po przejściu na służbę japońską, łamie szyfry
1940 wrzesień radzieckie
- 1939 od październik.** odtwarzanie warsztatu kryptologicznego oraz łamanie kolejnych odmian szyfrów
Enigmy, zaległych od 1 lipca 1939 i bieżących
- 1939 październik. Brytyjczycy uruchamiają produkcję 60 kompletów tzw. arkuszy Jeffreysa,
pracownika ośrodka w Bletchley, który zmodyfikował wynalazek Zygalskiego
- 1939 koniec uregulowanie sytuacji prawnej polskiej ekipy - zaliczenie do składu osobowego
Armii Polskiej i oddelegowanie na czas wojny do służby w armii francuskiej
- 1939 grudzień pobyt szefa ekipy „Z”, ppłk. Langera w Londynie - Brytyjczycy nalegają na przyjazd
polskich kryptologów, ale spotykają się z odmową
- 1940 początek - okres opanowywania teorii i praktyki ciągłego łamania szyfrów Enigmy przez

- 1941 koniec   alianatów, jednak wciąż bez większych możliwości ich operacyjnego wykorzystania
- 1940 styczeń   kilkudniowy pobyt Alana Turinga, najbardziej utalentowanego angielskiego matematyka z Bletchley w ośrodku „Bruno” - przekazanie zmodyfikowanego zestawu arkuszy perforowanych, przy pomocy których Polacy odczytują w jego obecności 17 stycznia, po raz pierwszy w czasie wojny, depeszę zaszyfrowaną Enigmą z 28.10.1939
- 1940 początek   Rejewski opracowuje tajny skrypt do szkolenia personelu „Bruno”, „Metodyka rozwiązywania szyfrów”**
- 22.01.1940   powołany przez polskie władze wojskowe do koszar Bessieres w Paryżu dla uregulowania stosunku do służby wojskowej - zostaje uznany za zdolnego do służby (strzelec z cenzusem), lecz wyreklamowany przez Francuzów**
- 8.02.1940   specjaliści z BP łamią, przekazywany Enigmą, szyfr pogodowy używany przez niemieckie U - Booty
- 12.02.1940   brytyjski trałowiec HMS „Gleaner” zatapia niemiecki okręt podwodny, na którym przechwycono 3 wirniki szyfrujące Enigmy
- 1940 luty   założenie bezpośredniej linii dalekopisowej, łączącej ośrodek „Bruno” z polową kwaterą brytyjskiego korpusu ekspedycyjnego w Arras oraz z BP - obustronna wymiana informacji i doświadczeń, przybycie angielskiego oficera łącznikowego, mjr. Kennetha MacFarlana („Pinky”)
- 15.04.1940   Brytyjczycy łamią niemiecki szyfr Wojsk Lądowych i Luftwaffe, stosowany podczas kampanii norweskiej (ang. sieć „Yellow”), nie potrafią jednak zapewnić bezpiecznej dystrybucji ogromnej ilości uzyskanego materiału walczącym dowódcom
- 1940 kwiecień -   okres ciągłego dekryptażu tysięcy depesz niemieckich w trakcie kampanii**
czerwiec   norweskiej, a potem francuskiej, w oparciu o zachowane egz. polskiej Enigmy - wymiana kluczy z BP
- 26.04.1940   załoga niszczyciela HMS „Griffin” przechwytuje worek z dokumentami z niemieckiego statku „Schiff 26”, tzw. fant z Narviku, którego zawartość umożliwia pierwsze w czasie wojny włamanie do ogólnej sieci Kriegsmarine „Heimisch Gewaesser”
- 1.05.1940   Niemcy rezygnują z podwójnego szyfrowania klucza depeszy, kładąc kres zastosowania płacht Zygalskiego i Jeffreysa - w BP i „Bruno” trwają gorączkowe prace nad znalezieniem skutecznej metody złamania nowego klucza
- 10.05.1940   uderzenie Niemiec na Francję, przeniesienie części personelu „Bruno” do Paryża - dostarczanie bieżących informacji o ruchach i zamiarach przeciwnika, po uzyskaniu 22 maja kluczy z BP**
- 22.05.1940   korzystając z metody Herivela, Brytyjczycy rozpoczynają czytanie depesz operacyjnej (ogólnej) sieci szyfrowej Luftwaffe (ang. „Red”, później „Brown”), uzyskując dostęp do działań oraz zamiarów niemieckich formacji lotniczych i lądowych praktycznie do końca wojny - pomoc polskich kryptologów staje się zbędna
- 24.05.1940   początek tworzenia przez Brytyjczyków systemu dystrybucji informacji otrzymywanych z dekryptażu (placówki Special Communications Unit - SCU

- i Special Liaison Unit - SLU), opartego na maszynie szyfrującej Typex dla sojusznicznych dowództw operacyjnych na wszystkich teatrach działań wojennych, od Europy i Afryki Płn. po Bliski i Daleki Wschód oraz Australię
- 1940 czerwiec Brytyjczycy wydobywają z zatopionego wraka U - 13 egzemplarz posługiwania się Enigmą
- 1940 czerwiec *pracownik szwedzkiego wywiadu (FRA) Arne Beurling łamie szyfry niemieckiego tajnego dalekopisu (geheimschreibera) T- 52, wykorzystującego kabel łączący Danię z Norwegią przez Szwecję*
- 10 - 23.06.1940 improwizowana ewakuacja ośrodka „Bruno” na południe Francji w rejon Tuluzy - polskie władze wojskowe nie podejmują żadnych starań, by zapewnić kryptologom bezpieczeństwo, a wywiad angielski - ze względu na sprzeciw Bertranda - nie może ich ewakuować do W. Brytanii
- 24.06.1940 przelot polskich uciekinierów dwoma samolotami spod Tuluzy do Oranu w Afryce Płn., potem podróż pociągiem do Algieru - Francuzi nadal uniemożliwiają ewakuację do W. Brytanii, a polskie władze nie zabiegają o ich odzyskanie
- 8.07.1940 ppłk Bertrand proponuje utworzenie zakonspirowanego, polsko - francuskiego ośrodka radiowywiadu na terenie strefy administrowanej przez rząd w Vichy z zadaniem: wykorzystując francuskie stacje nasłuchowe przechwytywać radiogramy niemieckie, a uzyskane z dekryptażu informacje przekazywać do Londynu
- 1940 lipiec gen. Juliusz Kleeberg, attaché wojskowy we Francji, akceptuje grożący dekonspiracją plan współpracy polsko - francuskiej, ustalając status Polaków: podległość służbowa - Oddział II Sztabu Naczelnego Wodza w Londynie, organizacyjna - francuskie kierownictwo ośrodka
- 1940 lipiec Rejewski drogą pośrednią nawiązuje korespondencję z rodziną w Warszawie - pomysłowo zaszyfrowane listy i niewielkie paczki**
- 1940 lipiec - sierpień Bertrand, pod przykrywką Przedsiębiorstwa Robót Wiejskich, organizuje koło miejscowości Uzès, niedaleko Nimes w departamencie Gard w Prowansji, tajny ośrodek dekryptażu o kodowej nazwie PC „Cadix”
- 8.08.1940 brytyjscy specjaliści uruchamiają w BP skonstruowaną przez Turinga, H. Keena i G. Welchmana bombę o imieniu „Agnus Dei” („Agnes”), odpowiednik 36 egz. Enigmy, która wskazuje położenie wirników i ułatwia odtworzenie ustawień łącznicy
- 1940 sierpień brygadier John Tiltman łamie kolejową wersję Enigmy, której sieć otrzymała angielską nazwę „Rocket” - Brytyjczycy uzyskują dostęp do informacji ,o czasie i przerzutach niemieckich oddziałów wojskowych w rejon walk
- 1940 wrzesień Dilly Knox łamie włoską Enigmę, co pozwala śledzić ruchy Supermariny na M. Śródziemnym do lata 1941
- 24.09.1940 spotkanie W. Churchilla z gen. W. Sikorskim w sprawie zacieśnienia brytyjsko - polskiej współpracy wywiadowczej - Polacy bez atutu w postaci zespołu kryptologów
- 26.09.1940 powrót polskiej ekipy statkiem z Algieru do Marsylii z fałszywymi dokumentami - Rejewski występuje jako Pierre Raneau, nauczyciel matematyki liceum w Nantes, a w ewidencji polskiego wywiadu figuruje pod pseudonimem „Oksza”**
- 27.09.1940 *amerykańscy kryptolodzy z ośrodka w Arlington Hall w Wirginii pod*

- kierownictwem Williama Friedmana łamią japoński szyfr „Purpurowy” („Purple”), a uzyskane informacje szyfrują maszyną M - 325 i przesyłają do wybranych dowództw na wszystkich teatrach działań wojennych - operacja „Magic”*
- 1.10.1940 wznowienie działalności polskiej ekipy „Z” („Ekspozytura 300” Oddziału Informacyjno - Wywiadowczego Sztabu Głównego) w Chateau des Fouzes, koło Uzes w warunkach głębokiej konspiracji - bezsensowne narażenie życia Polaków oraz zagrożenie dekonspiracją jednej z najbardziej tajnych operacji alianckich
- 1940 paźdz. - łamanie i czytanie szyfrów Wehrmachtu, Waffen SS i SD w okupowanej Europie
1942 listopad oraz niemieckiego szyfru, używanego w łączności telegraficznej na terenie francuskiej strefy nieokupowanej - stopniowa utrata kontaktu z przodującymi osiągnięciami aliantów w dekrypcji Enigmy
- 1940 do końca zmontowanie czterech dalszych egz. Enigmy z części wykonanych we Francji
1941 początek w Heliopolis pod Kairem Anglicy tworzą lokalny ośrodek kryptologiczny, zajmujący się łamaniem kodów i szyfrów w basenie M. Śródziemnego na podstawie kluczy przesyłanych drogą radiową z BP
- 1941 styczeń utworzenie przez Bertranda filii ośrodka „Cadix” w Algierii, w willi „Kouba” na przedmieściach Algieru (Posterunek Oficerski 1) - okresowa wymiana personelu, współpraca z szefem Ekspozytury Oddziału II w Afryce Płn., mjr. Mieczysławem Słowikowskim „Rygorem”
- 1941 luty - pierwsza wizyta kryptologów amerykańskich z SIS oraz z biura kryptologicznego floty, Sekcji Kodów i Sygnałów (Op - 20 - G) w BP - gości wtajemniczono w fakt łamania szyfrów Enigmy, a Amerykanie przekazali Brytyjczykom kopię japońskiej maszyny „Purple”, co pozwoliło na czytanie korespondencji dyplomatycznej ambasad japońskich w Europie oraz uzyskiwanie wiadomości o ruchach floty wojennej i handlowej na Dalekim Wschodzie
- 4.03.1941 grupa oficerów z HMS „Somali” przeszukuje ostrzelany niemiecki trawler „Krebs” koło Lofotów u wybrzeży Norwegii i przechwytuje dwa zapasowe wirniki oraz zestawy kluczy do Enigmy („fant z Lofotów”) - zdobyte materiały pozwalają na krótkie czytanie depeesz Kriegsmarine
- 7.03.1941 uruchomienie w ośrodku „Cadix” polskiego nadajnika radiowego, dostarczonego z Lizbony przez Bertranda, do utrzymania regularnej łączności ze Sztabem Naczelnego Wodza w Londynie oraz do retransmisji telegramów z algierskiej placówki „Rygora”, szyfrowanych za pomocą polskiej maszyny Lacida
- 7.05.1941 oddział abordażowy z HMS „Somali”, brytyjskiej flotyllii poszukiwawczej zajmuje niemiecki statek meteorologiczny „Muenchen”, zdobywając klucze szyfrowe Enigmy oraz kod pogodowy
- 9.05.1941 załoga angielskiego niszczyciela HMS „Buldog” zmusza do wynurzenia, a potem przeszukuje okręt U - 110, gdzie przechwycono egz. Enigmy, aktualne książki szyfrowe i zapasowe wirniki; jest to pierwszy przypadek przechwycenia niezniszczonej maszyny podczas II wojny światowej i specjaliści z BP mogą łamać klucze oficerskie wszystkich sieci Kriegsmarine - spadek strat w konwojach
- 1941 czerwiec Brytyjczycy łamią szyfry włoskiej marynarki wojennej wykorzystującej maszyny

- 27.06.1941 Hagelin C 38m i czytają depeze do kapitulacji Włoch we wrześniu 1943
brytyjscy kryptolodzy łamią szyfr Enigmy w sieci „Vulture”, stosowany przez Niemców na froncie wschodnim, co pozwala na codzienne czytanie ich rozkazów bojowych - Churchill poleca przekazywanie ich Stalinowi bez podania źródła
- 28.06.1941 oddział abordażowy z niszczyciela HMS „Tartar” zdobywa materiały na niemieckim statku meteorologicznym „Lauenburg”, dzięki którym Brytyjczycy mogą wydatnie skrócić czas dekryptażu morskiej Enigmy - dalszy spadek strat w konwojach
- 27.08.1941 angielski samolot bierze do niewoli U - 570, na pokładzie którego odnaleziono pokrywę Enigmy z czterema otworami na wirniki
- 1941 jesień złamanie szyfru szwajcarskiej Enigmy przez kryptologów z „Cadix’u” - Langer powiadamia Londyn o jej słabych punktach (Szwajcarzy przed wojną zakupili u Niemców Enigmy w wersji handlowej)**
- 5.10.1941 Niemcy zaczynają wprowadzać oddzielną sieć „Triton” (ang. „Scharck”) opartą na czterowirnikowym modelu Enigmy dla U - Bootów - spowolnienie dekryptażu w BP, wzrost strat w konwojach
- 1941 październik zespół radzieckich kryptologów pod kierownictwem Siergieja Tołstoja łamią szyfr japońskiej maszyny szyfrującej
- 8.12.1941 specjaliści z BP rozpoczynają czytanie depeze niemieckiego wywiadu, szyfrowanych specjalną odmianą maszyny z ruchomym reflektorem, zwaną inaczej Enigmą zegarową
- 1941 pod koniec Rosjanie uzyskują pierwsze informacje z deszyfrazu niemieckiej Enigmy
- 1941 koniec - 1942 koniec okres trudnej nauki i dojrzewania systemu dekryptażu, wspomaganego urządzeniami technicznymi (bomby, sortery, tabulatory) oraz operacyjnego wykorzystywania informacji uzyskanych z Enigmy przez alianckich dowódców
- 1942 - brytyjski komunista i radziecki agent ze słynnej „piątki z Cambridge”, John Caincross, zatrudniony w BP przekazuje ambasadzie radzieckiej w Londynie oryginały tysięcy rozszyfrowanych depeze Enigmy
- 1942 jesień 1942 na polecenie ppłk. Bertranda, Rejewski z Zygalskim piszą obszerne opracowanie, tzw. Dokument „L” pt. „Enigma 1930 - 1940. Metoda i historia rozwiązania niemieckiego szyfru maszynowego (w zarysie)”**
- 9.01.1942 śmierć J. Różyckiego w katastrofie statku „G. G. Lamoriciere” - utrata dwóch egz. Enigmy
- 1.02.1942 Kriegsmarine wprowadziła we flocie podwodnej czterowirnikową maszynę Enigma -Marine, model M4 w sieci „Triton” - zahamowanie dekryptażu w BP, dramatyczny wzrost strat w konwojach
- 1942 marzec szef służby kryptologicznej Kriegsmarine B - Dienst, Walter Tranow łamią Szyfr Morski nr 3, tzw. kod konwojowy (Naval Cypher 3) wprowadzony w czerwcu 1941 do koordynacji działań marynarki amerykańskiej, brytyjskiej i kanadyjskiej na Atlantyku - Niemcy czytają większość alianckich depeze do czerwca 1943
- 1942 początek Rejewski i Zygalski w ciągu dwóch godzin odczytują otrzymaną od Langera depezę zaszyfrowaną maszyną Lacida - obaj doradzają zaskoczonemu kierownikowi polskiej ekipy dwustopniowe szyfrowanie, najpierw szyfrem ręcznym, potem maszyną (Niemcy nie złamali tego szyfru)**
- 1942 sierpień kryptolodzy z BP, łamią klucze łączności U - Bootów operujących na

- M. Śródziemnym
- 14.08.1942 Brytyjczycy łamią szyfr Enigmy stosowany w SS - czytają informacje do końca wojny
- 19.08.1942 nieudana próba przechwycenia egz. Enigmy podczas brytyjskiego desantu na Dieppe (operacja „Jubilee”)
- 11.09.1942 *podpisanie umowy dotyczącej łączności morskiej, w wyniku której Japończycy otrzymują od Niemców czterowirnikową maszynę szyfrującą bez łącznicy „Tirpitz”, tzw. T - Enigmę, określaną po japońsku „Tirupitsu”*
- 30.10.1942 4 brytyjskie niszczyciele osaczają U - 559 na północ od delty Nilu, a trzech marynarze z HMS „Petard” wydobywają z tonącego okrętu dokumenty związane z czterowirnikową Enigmą, co pozwala kryptologom z BP w grudniu, po 10 - miesięcznej przerwie złamać szyfr „Triton” - spadek strat w konwojach
- 1942 jesień *Niemcy wprowadzają nową 10 - wirnikową maszynę Lorentza, dalekopis szyfrujący do przekazywania ściśle tajnych wiadomości dalekosiężnymi kablami z kwatery głównej w Zossen pod Berlinem, do niemieckich wojsk na froncie wschodnim, w basenie M. Śródziemnego, Francji i Norwegii*
- 6.11.1942 likwidacja ośrodka „Cadix”, rozproszenie polskiej ekipy - nieudolnie zorganizowana przez Bertranda ewakuacja do Hiszpanii**
- 11.11.1942 marynarka amerykańska tworzy w Deyton Laboratorium Urządzeń Obliczeniowych Floty (ok. 2 tys. obsługi) i przystępuje do budowy bomby czterowirnikowej
- 5.01.1943 alianccy kryptolodzy po raz pierwszy łamią klucz do dwukrotnie szyfrowanej sieci „Limpet”, oficerskiego wariantu sieci „Shark”, którą przekazywane są dyspozycje dla U - Bootów

1943 okres hiszpański

- 29.01.1943 nielegalne przekroczenie granicy francusko - hiszpańskiej przez Rejewskiego i Zygałskiego oraz zatrzymanie przez hiszpańskich żandarmów w Puigcerda**
- 1943 luty po kapitulacji Niemców pod Stalingradem, Rosjanie przejmują 18 niezniszczonych egz. Enigmy
- 1943 luty *Brytyjczycy przystępują do konstruowania elektronicznej maszyny liczącej, opartej na matematycznym modelu A. Turinga*
- 1943 luty złamanie Enigmy używanej przez Abwehrę, bez łącznicy i z wirnikami o wielu punktach przeskoku - regularne czytanie depesz
- 1943 luty - maj pobyt w hiszpańskich więzieniach w Belver, Seo de Urgel, Lerida - nawiązanie kontaktu listowego, poprzez kapelana więziennego, z placówką ewakuacyjno - wywiadowczą, działającą pod przykrywką Polskiego Czerwonego Krzyża w Barcelonie**
- 1943 marzec w Deyton powstają dwa pierwsze egz. bomby czterowirnikowej Model 500, ochrzczonej kryptonimami „Adam” i „Eve”, odpowiednik 16 maszyn Enigmy
- 1943 marzec w BP pracuje już 60 bomb trójwirnikowych, do których dołączają pierwsze, łatwiejsze w użyciu i bardziej uniwersalne maszyny projektu Harolda Keena - pod koniec wojny było ich ok. 200
- 18.04.1943 *Amerykanie zestrzelili nad wyspą Bougainville w archipelagu Wysp Salomona na Pacyfiku, samolot z admirałem Isoroku Yamamoto, naczelnym*

- dowódcą Cesarskiej Marynarki Wojennej Japonii - jest to najbardziej prominentna ofiara kryptologów w historii II wojny światowej*
- 4.05.1943** **zwolnienie obu kryptologów z więzienia, po wielokrotnych interwencjach PCK**
- 17.05.1943* *zawarcie tajnego, brytyjsko - amerykańskiego porozumienia BRUSA, o współpracy w dziedzinie kryptologii - podział pracy i wzajemna wymiana materiałów radiowywiadowczych oraz specjalistów w ośrodkach dekryptażu, zbudowanie między nimi połączeń telegraficznych i radiowych, przyjęcie wspólnego kryptonimu „Ultra” na określenie działań związanych z niemieckimi, włoskimi i japońskimi maszynami szyfrującymi*
- 28.05.1943* *pierwsze amerykańskie bomby czterowirnikowe potwierdzają swoją przydatność*
- 1943 maj - lipiec** **pobyt w Leridzie, następnie w Madrycie pod nadzorem policyjnym - Anglicy przygotowują ucieczkę**
- 1.07.1943* *Niemcy wprowadzają w sieci „Shark” nowy reflektor „Caesar” i wąski wirnik „gamma”*
- 1943 lipiec* *w Deyton rozpoczęto seryjną produkcję bomby czterowirnikowej typu 530, pod koniec wojny w ośrodku utworzonym pod Waszyngtonem w Arlington Hall pracowało ich 110 wraz z urządzeniami elektromechanicznymi wspomagającymi dekryptaż - Brytyjczycy korzystali również z ich mocy obliczeniowych*
- 22.07.1943** **ucieczka pociągiem z Madrytu i przekroczenie granicy hiszpańsko - portugalskiej**
- 23 - 24.07.1943** **przejście na morzu z kutra rybackiego na pokład brytyjskiego niszczyciela HMS „Scottish” i przybycie do Gibraltaru**

1943 - 1946 okres angielski

- 30.07.1943** **przełot z Gibraltaru na lotnisko Hendon pod Londynem, a potem podróż do szkockiego miasteczka Kinghorn**
- 1943 sierpień** **wcielenie do PSZ i przydział służbowy do polskiego ośrodka radiowywiadu w Felden k. Boxmoor pod Londynem, w stopniu szeregowego z cenzusem**
- 1943 od sierp.* *alianccy specjaliści, wykorzystując dziesiątki szybkich bomb, wspomaganymi coraz to nowymi urządzeniami elektromechanicznymi oraz procedurami kryptoanalitycznymi, czytają regularnie morską Enigmę do końca wojny - przełom w bitwie o Atlantyk*
- 1943 sierpień - 1944 listop.** **Rejewski kierownikiem kilkusobowej sekcji niemieckiej „N”, w Plutonie Eksploatacyjnym Kompanii Radiowywiadowczej Batalionu Łączności (Oddziału Radio) Sztabu Naczelnego Wodza - łamanie i odczytywanie korespondencji SS szyfrowanej metodą podwójnej kasety, bez związku z Enigmą**
- 10.10.1943** **awans do stopnia podporucznika czasu wojny**
- 1943 grudzień* *uruchomienie w BP pierwszego w świecie komputera zerowej generacji (protokomputera) Colossus - Brytyjczycy stają się monopolistami w dekryptażu dalekopisów szyfrujących w sieci „Fish”; do końca wojny zainstalowano ich jeszcze 9 egz.*
- 1943 koniec - 1944 początek* *Niemcy łamią klucze radzieckiego dalekopisu szyfrującego, opartego na identycznej zasadzie działania, co maszyny niemieckie*
- 1944 styczeń* *Niemcy wprowadzają w części sieci Luftwaffe reflektor o zmiennym okablowaniu, zwany UKD lub „Dora” wraz z drugą łącznicą na trzynaście par połączeń - kryptolodzy amerykańskiej floty odpowiadają urządzeniem Duenna*

- (N - 1500), będącym przystawką do bomby czterowirnikowej
- 1944 początek spotkanie Jana Nowaka - Jeziorańskiego z Rejewskim podczas odwiedzin batalionu łączności w Stanmore pod Londynem**
- 1944 początek skuteczność amerykańskich bomb sprawia, że całość zmagania z szyframi morskiej Enigmy przesuwają się do ośrodka pod Waszyngtonem i nabiera charakteru rutynowego
- 1944 czerwiec spotkanie z płk. Bertrendem i jego żoną w Boxmoor, po ich ucieczce samolotem z okupowanej Francji**
- 4.06.1944 grupa pościgowa złożona z amerykańskiego lotniskowca „Guadalcanal” i 5 alianckich niszczycieli zmusza do wynurzenia U - 505 u wybrzeży Afryki Zach. i przechwytuje Enigmę oraz klucze do szyfrów - niepokój w alianckich sztabach przygotowujących operację „Overlord” przed utratą cennego źródła informacji, gdyby Niemcy, znając los okrętu, nagle dokonali zmian w Enigmie
- 1944 czerwiec - 1945 maj *podczas walk w Europie Amerykanie wykorzystują w ruchu radiowym na szczeblu operacyjnym maszynę szyfrującą SIGABA (M - 134 - C) konstrukcji Williama Friedmana (Niemcy nie zdołali jej złamać), natomiast na szczeblu taktycznym maszynę Borisa Hagelina - Konwerter M - 209 (Niemcy złamali jej szyfr)*
- 1.09.1944 policja niemiecka wprowadza nowy szyfr - sekcja „N” ma problemy z jego rozwiązaniem
- 1.10.1944 Rejewski sporządza notatkę pt. „Kilka uwag na temat trudności w jakich znajduje się w chwili obecnej dział szyfrów niemieckich”, krytycznie oceniającą dotychczasową współpracę polsko - brytyjską w dziedzinie kryptologii**
- 1944 paźdz. po upadku powstania, żona wraz z dziećmi zostaje wysiedlona z Warszawy i poprzez obóz w Pruszkowie trafia na 9 miesięcy do wsi Reczul pod Skierniewicami
- 20.10.1944 oficjalne wystąpienie polskiego Oddziału Informacyjno - Wywiadowczego Sztabu Naczelnego Wodza do kmdr. W. Dunderdale’a, łącznika brytyjskiego wywiadu, o udzielenie pomocy polskim kryptologom - bez odpowiedzi
- 1944 listopad zaniechanie prób złamania nowego szyfru policji niemieckiej, likwidacja sekcji „N”, przesunięcie Rejewskiego do sekcji studiów ogólnych, gdzie wraz z Zygalskim rozwiązują szyfry radzieckie, szczególnie preferowane przez wywiad angielski**
- 1944 koniec - 1945 maj alianci łamią klucze blisko 200 niemieckich sieci radiowych, ale operacja dekryptażu Enigmy traci decydujący wpływ na przebieg działań toczonych przez aliantów na lądzie - Niemcy wykorzystują połączenia telefoniczne
- 1.01.1945 Rejewski otrzymuje awans do stopnia porucznika czasu wojny i zostaje odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mieczami, równocześnie awansuje na zastępcę kierownika referatu Kompanii Radiowywiadowczej Batalionu Łączności Sztabu Naczelnego Wodza**
- 21.04. - 12.05. 1945 podróż służbowa Rejewskiego i Zygalskiego na południe Francji, celem odebrania rzeczy osobistych, materiałów i sprzętu pozostawionych na przechowanie, po likwidacji ośrodka „Cadix”**
- 1945 czerwiec żona wraz z dziećmi powraca do Bydgoszczy i zatrzymuje się u swoich rodziców na ul. Dworcowej 10/2
- 30.09.1945 oficjalne zakończenie polsko - brytyjskiej współpracy wywiadowczej

1945 jesień Rejewski zostaje odznaczony Medalem Wojska, ustanowionym dekretem Prezydenta RP z 3.07.1945

1945 październik likwidacja Kompanii Radiowywiadowczej, przydział Rejewskiego i Zygalskiego do polskich jednostek wojskowych w Szkocji

2.12.1945 Rejewski zostaje skierowany do Kirkcaldy w Szkocji na Oficerski Kurs Doskonalący Administracji Wojskowej, zakamuflowany kurs wywiadowczy, którego komendantem jest płk S. Mayer

1946 nawiązuje korespondencję z żoną w kraju

15.03.1946 zakończenie działalności Oddziału Informacyjno - Wywiadowczego Sztabu Naczelnego Wodza - zaprzestanie zbierania informacji i szkolenia personelu

11.09.1946 Rejewski odmawia wstąpienia do Polskiego Korpusu Przysposobienia i Rozmieszczenia

16.10.1946 zgłasza chęć powrotu do kraju - otrzymuje szczegółowe instrukcje od płk. Mayera jak ma postępować, aby nie narazić się na aresztowanie i represje

1.11.1946 skierowany do Obozu Repatriantów Nr 99 w Fairfield Camp na podstawie zarządzenia Zastępcy Szefa Sztabu I Korpusu oraz skreślony z ewidencji wojskowej, na podstawie rozkazu Szefa Sztabu Naczelnego Wodza

1956 - 1969 okres bydgoski

21.11.1946 przybywa statkiem do Gdyni, dociera do Bydgoszczy i po 7 - letniej rozłące spotyka się z żoną i dziećmi w mieszkaniu teściów przy ul. Dworcowej 10/2

1947 *podpisanie tajnego brytyjsko - amerykańskiego traktatu UKUSA, dotyczącego dalszej współpracy w dziedzinie wywiadu elektronicznego*

1.02.1947 podejmuje pracę w nacjonalizowanych zakładach Kabel Polski Spółka Akcyjna Bydgoszcz na stanowisku kierownika sekcji fakturowania działu zaopatrzenia

9.07.1947 śmierć syna, Andrzeja spowodowana chorobą Heinego - Medina

1948 brytyjskie władze honorują Rejewskiego Medalem Wojska 1939 - 1945 (The War Medal 1939 - 1945)

30.03.1948 w Szkocji, w biedzie i zapomnieniu umiera płk Gwido Langer

12.03.1949 kierownik sekcji IV Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego sporządza pierwszy raport dotyczący Rejewskiego

1949 - 1955 funkcjonariusze WUBP prowadzą rutynowe rozpoznanie w otoczeniu Rejewskiego, starając się ustalić charakter jego pracy w Sztabie Głównym oraz przebieg służby na Zachodzie

28.01.1950 na skutek nacisków WUBP otrzymuje trzymiesięczne wypowiedzenie z pracy w Pomorskich Zakładach Wytwórczych Materiałów Elektrotechnicznych („Kabel Polski”), uznanych za przedsiębiorstwo o charakterze strategicznym

21.03.1950 zostaje zwolniony z pracy w „Kablu” (teczka „Targowica”)

1.04.1950 - pracuje w Państwowym Przedsiębiorstwie Mierniczym na stanowisku

31.03.1951 kierownika referatu ogólnego

1.04. - 14.06.1951 pracuje w Związku Mierniczych RP

15.06.1951 - pracuje w Związku Spółdzielni Rzemieślniczych, a po reorganizacji - w Związku

30.09.1954 Branżowym Spółdzielni Drzewnych i Wytwórczości Różnej na stanowisku referenta finansowego i kasjera, a potem starszego księgowego

9.11.1951 w Kornwalii umiera ppłk Maksymilian Ciężki

- 1.10.1954 - 31.01.1967** Rejewski kontynuuje pracę w Wojewódzkim Związku Spółdzielni Pracy w Wydziale Finansowania na stanowisku st. księgowego, potem instruktora ekonomicznego Wydziału Instruktorско - Finansowego (od 17.12.1956), następnie st. instruktora księgowości w Wydziale Finansowania Spółdzielni (od 1.04.1960) i kierownika Inspektoratu Kosztów i Cen (od 1.07.1966)
- 9.02.1955 pismo Naczelnika Wydziału II Departamentu II Komitetu do Spraw Bezpieczeństwa Publicznego do Wojewódzkiego Urzędu do Spraw Bezpieczeństwa Publicznego w Bydgoszczy, z poleceniem podjęcia czynności operacyjnych, w oparciu o przekazane dokumenty dotyczące działalności Rejewskiego w BS4 i we Francji
- 14.02.1955 założenie sprawy ewidencyjno - obserwacyjnej przez WUdSBP dla ustalenia, czy Rejewski nie prowadzi wrogiej działalności wymierzonej w ustrój PRL (teczka „Kryptolog”)
- 29.04.1956** Rejewski składa podanie o przyjęcie do pracy w charakterze kryptologa w Ministerstwie Obrony Narodowej - nie zostaje przyjęty
- 28.08.1956** Rejewski pisze prośbę do Ministra Obrony Narodowej, o przesłanie dokumentów dotyczących jego pracy w Biurze Szyfrów, dla poświadczenia praw emerytalnych
- 12.06.1958 zakończenie sprawy ewidencyjno - obserwacyjnej przez WUdSBP
przekazanie dokumentów do archiwum w Warszawie
- 1962 lato** Rejewscy przeprowadzają się do mieszkania na ul. Gdańskiej 10
- 13.10.1966** Komisja Lekarska Zakładu Ubezpieczeń Społecznych uznaje Rejewskiego inwalidą III grupy
- 29.10.1966** Rejewski występuje z wnioskiem do Zarządu WZSP, o rozwiązanie z nim stosunku pracy z dniem 31.01.1967 - zgoda prezesa, dr. T. Kisielewskiego
- 1.02.1967** przechodzi na rentę inwalidzką
- 1967 wiosna** Rejewski pisze „Wspomnienia z mej pracy w Biurze Szyfrów Oddziału II Sztabu Głównego w latach 1930 - 1945”. Maszynopis liczący 100 stron, zostaje zakupiony przez Wojskowy Instytut Historyczny (obecnie Centralne Archiwum Wojskowe)
- 1967 pracownik WIH, płk W. Kozaczuk w książce pt. „Bitwa o tajemnice”, prawdopodobnie w oparciu o przekazany maszynopis, ujawnia po raz pierwszy fakt łamania Enigmy przez polskich kryptologów

1969 - 1980 okres warszawski

- 23.06.1969** Rejewscy przeprowadzają się do swojego, odzyskanego mieszkania w Warszawie, w którym od 1970r. przebywają wspólnie z córką, zięciem i wnukiem
- 16.08.1969** Rejewski przechodzi z renty inwalidzkiej na emeryturę
- 1973 wiosna w Paryżu ukazuje się książka gen. G. Bertranda pt. „Enigma ou la plus grande enigme de la guerre 1939 - 1945” („Enigma, czyli największa tajemnica ostatniej wojny”) - po raz pierwszy opinia publiczna na Zachodzie ma okazję dowiedzieć się o roli Polaków w rozszyfrowaniu Enigmy, bez podania nazwisk
- 1973 wrzesień warszawska popołudniówka „Express Wieczorny” zamieszcza artykuł

- paryskiego korespondenta o książce Bertranda i występuje z apelem „Szukamy ludzi związanych z Enigmą” - zgłaszają się byli pracownicy zakładów „AVA”
- 1973 jesień** **Rejewski, poprzez ambasadę francuską nawiązuje kontakt listowy z gen. Bertrandem i otrzymuje w styczniu 1974r. egz. jego książki z dedykacją**
- 1973 jesień** **Rejewski nawiązuje korespondencję z przebywającym w W. Brytanii H. Zygałskim i ich londyńskim zwierzchnikiem z czasu wojny, płk. Tadeuszem Lisickim**
- 1973 jesień** **współpracę z Rejewskim nawiązuje płk Kozaczuk, już niebawem główny popularyzator i konsultant wiedzy historycznej kryptologa**
- 1974** **gen. Bertrand przesyła na ręce Rejewskiego dokument zatytułowany „Declaration”, rodzaj historycznego świadectwa polsko - francuskiej współpracy kryptologicznej**
- 31.05.1974 na zamówienie brytyjskich służb specjalnych płk S. Mayer, były szef Wydziału Wywiadowczego Oddziału II SG, opracowuje tzw. memorandum nt. historii dekrypcji Enigmy przez Polaków - materiał zostaje utajniony
- 1974 lipiec - sierpień** **Rejewski składa w WIH maszynopis pt. „Uzupełnienie do „Wspomnień...” - weryfikacja i uzupełnienie faktów w książce Bertranda oraz sprostowanie nieścisłości pojawiających się w polskiej prasie**
- 1974 koniec paźdz. w Londynie ukazuje się książka F. W. Winterbothama pt. „The Ultra Secret” („Tajemnica Ultry”) - wartościowa, ale stronicza z zafałszowanym wkładem Polaków, staje się światowym bestsellerem
- 29.12.1974 dr David Kahn w recenzji książki Winterbothama na łamach „New York Times Book Review”, po raz pierwszy wymienia nazwiska trzech polskich kryptologów oraz ujawnia fakt przekazania Enigmy aliantom w 1939r.
- 8.12.1974 płk Kozaczuk, na łamach tygodnika „Stolica” rozpoczyna publikować w 30 - odcinkowej serii artykułów pierwszy zarys historii Enigmy - czytelnicy poznają w końcu nazwiska polskich kryptologów
- 21.04.1975** **konferencja prasowa z udziałem Rejewskiego w Interpressie dla korespondentów zagranicznych akredytowanych w Polsce**
- 1975 czerwiec płk Kozaczuk zamieszcza w miesięczniku „Polska”, ukazującym się w pięciu wersjach językowych, dwuodcinkowy obszerny artykuł dotyczący dekrypcji Enigmy przez Polaków
- 20.10.1975 za zgodą rządu brytyjskiego, dyrekcja Archiwum Publicznego udostępnia pierwsze zdjęcia historycznego zwiastuna ery informatycznej, „Colossusa” oraz potwierdza istnienie ośrodka kryptologicznego w Bletchley Park podczas wojny
- 1976 ukazuje się popularna broszura płk. Kozaczuka pt. „Złamany szyfr” w serii Sensacje XX wieku (kilka wydań)
- 1976 Andrzej Trzos - Rostawiecki tworzy film dokumentalny pt. „Enigma”
- 23.05.1976 śmierć gen. w stanie spoczynku G. Bertranda - francuski kontrwywiad przeszukuje jego dom i konfiskuje dokumenty

- 30.08.1978** Rada Państwa nadaje M. Rejewskiemu Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski - dekoracja odbywa się 12.12.1978 w Ministerstwie do Spraw Kombatantów
- 30.08.1978 na terenie W. Brytanii, w Liss umiera Henryk Zygałski
- 1979** Rejewski otrzymuje z Londynu egz. książki Ronalda Lewina, wybitnego brytyjskiego historyka pt. „Ultra goes to War. The Secret Story” - rzeczowa i uczciwa ocena funkcjonowania polskiej Enigmy i brytyjskiej Ultry
- 1979** na ekrany kin wchodzi dwuczęściowy kolorowy film panoramiczny pt. „Sekret Enigmy” Romana Wionczka, a później oparty na nim 8 - odcinkowy serial telewizyjny pt. „Tajemnica Enigmy”, którego konsultantem jest M. Rejewski
- 1979** Rejewski pisze artykuł pt. „Jak matematycy polscy rozszyfrowali Enigmę”, który ukazuje się w „Wiadomościach Matematycznych” 1980 nr 1 (pośmiertnie)
- 5.09.1979** Minister Obrony Narodowej nadaje M. Rejewskiemu Srebrny Medal za Zasługi dla Obronności Kraju
- 15.09.1979** Polskie Towarzystwo Matematyczne, czyniąc odstępstwo od dotychczasowej tradycji, nadaje magistrowi Rejewskiemu godność członka honorowego
- 1979 grudzień** w wydanej monografii W. Kozaczuka „W kręgu Enigmy”, ukazuje się aneks dokumentalny opracowany przez Rejewskiego pt. „Matematyczne podstawy rozwiązywania niemieckiego szyfru maszynowego Enigma”
- 13.02.1980** Rejewski umiera na zawał serca i zostaje pochowany w asyście Kompanii Honorowej WP na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach w kwaterze B 39
- 1980** w angielskiej wersji „Zastosowań Matematyki” (Applicationes Mathematicae), XVI, 4. 1980r. ukazuje się artykuł Rejewskiego pt. „Zastosowanie teorii permutacji do złamania szyfru Enigmy” (pośmiertnie)
- 1980 pamięć**
- 1982 książka Gordona Welchmana pt. „The Hut Six Story” („Historia baraku szóstego”) zapoczątkowuje korzystny zwrot w międzynarodowym uznaniu wkładu Polaków w dekryptaż Enigmy
- 1983** odsłonięcie tablicy pamiątkowej trzech kryptologów w holu Collegium Minus, siedzibie Instytutu Matematyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
- 4.05.1983** Uchwała Rady Miasta Bydgoszczy nr 26/100/83 w sprawie nadania ulicy w Fordonie nazwy „Mariana Rejewskiego”
- 4.06.1983** nadanie Szkole Podstawowej nr 3 przy ul. Zofii Nałkowskiej 9 imienia Mariana Rejewskiego, połączone z odsłonięciem tablicy pamiątkowej oraz wręczeniem sztandaru (obecnie Zespół Szkół nr 4 - bez kontynuowania nazwy patrona)
- 16.08.1983** Poczta Polska wydaje kopertę pierwszego dnia obiegu FDC oraz znaczek z okazji 50. rocznicy złamania szyfru Enigmy
- 16.08.1983** w 80. rocznicę urodzin, wmurowanie tablicy pamiątkowej na ścianie frontowej kamienicy przy ul. Wileńskiej 6, w której urodził się Rejewski
- 1986 umiera Irena Rejewska i zostaje pochowana na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach obok męża

- 1992 **TVP emituje film dokumentalny pt. „Wojna mózgów” m. in. o pracy Rejewskiego nad Enigmą**
- 2.06. 1997 **odsłonięcie tablicy pamiątkowej Rejewskiego na ścianie pamięci Muzeum Tradycji Pomorskiego Okręgu Wojskowego (obecnie Muzeum Wojsk Lądowych)**
- 1999 prezes Rady Ministrów RP Jerzy Buzek zwraca się do Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego, o pośmiertne odznaczenie trójki kryptologów Orderem Orła Białego
- 1999 Brytyjczycy udostępniają memorandum przygotowane przez płk. S. Mayera, ukazujące początki współpracy z Polakami w dziedzinie łamania Enigmy
- 1999 czerwiec **odsłonięcie tablicy pamiątkowej przy ul. Gdańskiej 2 w Warszawie, gdzie w latach 1969 - 1980 mieszkał M. Rejewski wraz z rodziną, ufundowanej przez Spółdzielnię Budowlano - Mieszkanową SUP**
- 1999 lipiec z inicjatywy środowisk polonijnych, w Bletchley Park odbywa się pierwszy polski festiwal dla upamiętnienia wkładu Polaków w rozszyfrowanie Enigmy
- 1.10.1999 **odsłonięcie tablicy pamiątkowej polskich kryptologów na kamiennym obelisku w Pyrach, przed wejściem do tajnego ośrodka radiowywiadu**
- 1999 październik *z inicjatywy Jana Nowaka - Jeziorańskiego, prezes Rady Ministrów RP Jerzy Buzek zwraca się do premiera Tony Blaira, o wyjaśnienie losów dokumentacji polskiego wywiadu z czasów drugiej wojny światowej przekazanej Brytyjczykom, by nie wpadła w ręce władz PRL*
- 28.01.2000 **Rejewski zostaje laureatem plebiscytu „Gazety Wyborczej” i Radia „Elita” - „Bydgoszczanin XX wieku”**
- 14.02.2000 **ukazuje się Postanowienie Prezydenta RP Nr 28/2000, o odznaczeniu trójki kryptologów Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski**
- 17.04.2000 światowa premiera filmu „U - 571”, w którym Amerykanie przypisują sobie zasługi złamania szyfru Enigmy
- 2000 lipiec otwarcie czasowej ekspozycji („pokój polski”) w kompleksie muzealnym Bletchley Park, dotyczącej polskiego wkładu w łamania Enigmy
- 14.07.2000 **uroczystość przekazania odznaczenia nadanego przez Prezydenta RP, rodzinom nieżyjących kryptologów przez premiera J. Buzka, w Pałacu na Wodzie w warszawskich Łazienkach**
- 18.09.2000 przekazanie Enigmy w wersji morskiej premierowi J. Buzkowi przez księcia Yorku Andrzeja, syna brytyjskiej królowej Elżbiety II (egz. w Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie)
- 15.11.2000 *ukazuje się Zarządzenie Nr 58 Prezesa Rady Ministrów J. Buzka, w sprawie powołania polskiej części Polsko - Brytyjskiej Komisji Historycznej do spraw Dokumentacji Działalności Polskiego Wywiadu w II Wojnie Światowej i jego Współdziałania z Wywiadem Brytyjskim*
- 22.01.2001 światowa premiera filmu pt. „Enigma”, wypaczającego wkład Polaków w złamanie szyfru - nagłośnione medialnie protesty strony polskiej, stają się dobrą okazją do ukazania naszego wkładu intelektualnego w zakończenie wojny
- 6.12.2001 **odsłonięcie tablicy na grobie Rejewskiego, ufundowanej przez Polskie Towarzystwo Matematyczne**

- 2002** odsonięcie tablicy pamiątkowej ku czci polskich kryptologów na ścianie budynku przy pl. J. Piłsudskiego 4 w Warszawie, ufundowanej przez Zjednoczenie Polskie w W. Brytanii
- 24.06.2002** Uchwała Rady Miasta Stołecznego Warszawy nr XLVIII,704/2002 w sprawie nadania ulicy w Gminie Warszawa - Ursynów nazwy „Mariana Rejewskiego”
- 11.07.2002** odsonięcie płyty pomnikowej, dla uczczenia pamięci trzech polskich kryptologów w Bletchley Park, przez księcia Kentu Edwarda
- 25.11.2002** odsonięcie w holu ambasady RP w Londynie tablicy pamiątkowej, o dokonaniach polskich kryptologów, przez premiera rządu Leszka Millera
- 9 - 10.11.2004 międzynarodowa konferencja naukowa w Bydgoszczy nt. „Tajemnice Enigmy. 65 rocznica przekazania Enigmy przez polski wywiad Państwowemu Sprzymierzonym”
- 4.07.2005** Janina Sylwestrzak, córka M. Rejewskiego odbiera w Londynie z rąk gen. sir Michaela Walkera, szefa Sztabu Obrony Narodowej W. Brytanii, Medal Wojenny 1939 - 1945, przyznany jej ojcu w 1948r.
- 4.07.2005 w Londynie, w obecności szefów dyplomacji, opublikowano raport polsko - brytyjskiej komisji historycznej zatytułowany: „Współpraca wywiadów Polski i W. Brytanii podczas II wojny światowej” (wersja angielska)
- 1.09.2005 w Pałacu Raczyńskich w Warszawie, w obecności premiera Marka Belki i wicepremiera rządu W. Brytanii Johna Prescottta, zaprezentowano raport polsko - brytyjskiej komisji historycznej (wersja polska)
- 14.09.2005** ogólnopolska konferencja naukowa w Bydgoszczy w ramach obchodów 100. rocznicy urodzin M. Rejewskiego, połączona z odsonieniem jego pomnika w centrum miasta, promocją książki pt. „Marian Rejewski - 1980. Życie Enigmą pisane” oraz emisją filmu TVP Bydgoszcz Andrzeja Tomczaka pt. „Tajemnice Enigmy”
- 26.09.2005** międzynarodowa sesja naukowa poświęcona 100. rocznicy urodzin M. Rejewskiego w Wojskowej Akademii Technicznej w Warszawie
- 2.10.2005 odsonięcie tablicy na frontonie willi Chateau des Fouzes k. Uzes, upamiętniającej polsko - francuską współpracę kryptologiczną w latach 1940 - 1942
- 18.11.2005 konferencja naukowa w Instytucie Historii Pomorskiej Akademii Pedagogicznej w Słupsku nt. „Polski wywiad wojskowy 1918 - 1945”, w trakcie której omawiano m. in. wkład Polaków w rozszyfrowanie Enigmy
- 29.11.2005** odsonięcie tablicy upamiętniającej trójkę polskich kryptologów w holu Instytutu Matematyki i Kryptologii Wydziału Cybernetyki Wojskowej Akademii Technicznej w Warszawie
- 6.12.2005** konferencja naukowa w Instytucie Historii Uniwersytetu Opolskiego nt. „Setna rocznica urodzin Mariana Rejewskiego, matematyka i genialnego kryptologa”
- 23.01.2006** nadanie imienia M. Rejewskiego sali audytorijnej w Instytucie Matematyki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy oraz odsonięcie gipsowego modelu jego rzeźby
- 27.05.2006** nadanie imienia M. Rejewskiego Zespołowi Szkół nr 24 w Bydgoszczy przy ul. Puszczykowej 11 na Osowej Górze, odsonięcie tablicy

- pamiątkowej oraz wręczenie sztandaru**
- 13.02.2007** nadanie imienia M. Rejewskiego Publicznemu Gimnazjum w Białych Błotach, wręczenie sztandaru oraz prezentacja repliki Enigmy wykonanej przez nauczycieli i rodziców
- 21.03.2007 Narodowy Bank Polski wprowadza do obiegu monety upamiętniające 75. rocznicę złamania szyfru Enigmy, o nominałach 2, 10 i 100 zł
- 10.11.2007** **odślonięcie pomnika trzech kryptologów w Poznaniu, przed dawną siedzibą uniwersytetu na Zamku, w formie czterometrowego obelisku**
- 11.11.2007** **odślonięcie tablicy upamiętniającej trójkę polskich kryptologów w podziemiach kościoła św. Wojciecha w Poznaniu**
- 23.11.2008 złożenie prochów ppłk. Maksymiliana Ciężkiego, sprowadzonych z miejscowości Tywardreath w W. Brytanii, na cmentarzu w Szamotułach, połączone z odślonięciem jego pomnika
- 28.08.2009** **do obiegu wchodzi 4 - znaczkowa seria „Polacy na świecie”, a na jednym z nich umieszczono podobizny zespołu kryptologów wraz z Enigmą**
- 3.05.2009 postanowienie Prezydenta RP, o nadaniu Krzyża Komandorskiego z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski ppłk. Maksymilianowi Ciężkiemu
- 2009 czerwiec odślonięcie tablicy pamiątkowej na ścianie budynku dawnej placówki polskiego wywiadu w Pyrach, z okazji 70. rocznicy przekazania aliantom Enigmy
- 2.10.2009 nadanie imienia „Polskich Zwycięzców Enigmy” Technikum nr 7 i Zasadniczej Szkole Zawodowej nr 1 z Zespołu Szkół Teleinformatycznych i Elektronicznych we Wrocławiu, połączone z odślonięciem rzeźby trzech kryptologów i tablicy pamiątkowej
- 29.11.2010 postanowienie Prezydenta RP, o nadaniu Krzyża Wielkiego Orderu Odrodzenia Polski płk. Gwido Langerowi
- 10.12.2010 sprowadzone ze Szkocji prochy płk. G. Langerera spoczęły na cmentarzu w Cieszynie
- 28.11.2011** **uchwała Sejmiku Województwa Kujawsko - Pomorskiego, o nadaniu imienia M. Rejewskiego Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Bydgoszczy**
- 5.01.2012 odślonięcie tablicy pamiątkowej poświęconej trzem polskim kryptologom w Miedzeszynie
- 4.09.2012** **w 80. rocznicę złamania szyfru Enigmy, w Centrum Szkolenia Sił Połączonych NATO (JFTC) w Bydgoszczy Janina Sylwestrzak, córka M. Rejewskiego odbiera Medal Knowltona, nadany jej ojcu przez Komitet przy Związku Korpusów Wywiadu Wojskowego USA**
- 29.04.2013 *Minister Obrony Narodowej powołuje Narodowe Centrum Kryptologii*
- 3.07.2014 Muzeum Wojskowe w Oslo przekazało egz. Enigmy do powstającego Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku
- 4.08.2014 międzynarodowe Stowarzyszenie Inżynierów Elektryków i Elektroników (IEEE) z siedziba w USA przyznaje najwyższy laur, „Kamień milowy” („Milestone”) trójce polskich matematyków, którzy złamali szyfr Enigmy - wyróżnienie ostatecznie zamyka kwestię autorstwa dekryptażu niemieckiej maszyny szyfrującej

5.08.2014	odślonięcie tablicy upamiętniającej nadanie Polakom „Kamienia milowego” przed siedzibą Instytutu Matematycznego PAN przy ul. Śniadeckich 8
24.09.2014	Rada Miasta Bydgoszczy podejmuje uchwałę Nr LXII/1291/14 w sprawie ustanowienia roku 2015 - Rokiem Mariana Rejewskiego, w związku ze 110. rocznicą jego urodzin i 35. rocznicą śmierci
19.11.2014	na zaproszenie Ministra Spraw Zagranicznych W. Brytanii, Philipa Hammonda w Bletchley Park przebywają rodziny polskich kryptologów
22.11.2014	uroczystość umieszczenia nazwiska M. Rejewskiego w Galerii Sław amerykańskiej Agencji Bezpieczeństwa Narodowego (NSA), mieszczącej się w Narodowym Muzeum Kryptologii w Fort Meade k. Baltimore - podkreślenie znaczenia wkładu polskich kryptologów w zakończenie II wojny światowej
12.02.2015	nadanie imienia M. Rejewskiego Zespołowi Szkół w Ostromecku wraz z wręczeniem sztandaru
8.05.2015	nadanie imienia „Polskich Matematyków Zwycięzców Enigmy” Zespołowi Szkół Samodzielnego Koła Terenowego nr 5 STO w Warszawie - Białołęce na ul. Działwy 5
22.10.2015	konferencja naukowa wieńcząca obchody Roku Mariana Rejewskiego w Bydgoszczy nt. „Bydgoszcz jako ośrodek działań wywiadowczych w przeddzień i w trakcie trwania II wojny światowej”
10.11.2015	międzynarodowa konferencja naukowa w Warszawie nt. „Enigma - zwiastun cywilizacji cyfrowej”
2015 listopad	emisja 4 - odcinkowego filmu „Enigma” Bogusława Wołoszańskiego z cyklu „Sensacje XX wieku” w National Geographic Channel i TVP
1.12.2015	odślonięcie tablicy pamiątkowej M. Rejewskiego na budynku dawnego Państwowego Gimnazjum Klasycznego w Bydgoszczy, przy pl. Wolności
28.04.2016	odślonięcie tablicy pamiątkowej Jerzego Różyckiego na murze 1 LO w Wyszkowie, w 90. rocznicę zdania egzaminu dojrzałości
2016 - 2018	prezentacja ekspozycji o dokonaniach polskich kryptologów w szyfrokontenerze w Poznaniu
2017 sierpień	odślonięcie tablicy na budynku przy ul. Dworcowej 10 w Bydgoszczy, gdzie w latach 1946 - 1962 mieszkał M. Rejewski z rodziną
2017 sierpień	odślonięcie tablicy na ul. Gdańskiej 10 w Bydgoszczy, gdzie w latach 1962 - 1969 mieszkał M. Rejewski z żoną
2017 październik	zakończenie prac przy muralu z M. Rejewskim na ścianie kamienicy przy ul. Gdańskiej 8 w Bydgoszczy, autorstwa Juliana Nowickiego
10.12.2017	pierwszy odjazd pociągu Inter City „Marian Rejewski” na trasie Bydgoszcz - Warszawa - Bydgoszcz
2018	firma Gerlach rozpoczęła sprzedaż limitowanej edycji zegarków „Enigma” będącą wyrazem hołdu dla geniuszu polskich kryptologów
25.01.2018	Dzień Kryptologii na UAM w Poznaniu - po raz pierwszy wręczono medal Alumno Bene Merenti rodzinom polskich matematyków, pogromców Enigmy
23.03.2018	ambasada RP w Londynie przekazała do muzeum w Bletchley Park replikę polskiej bomby kryptologicznej

Bydgoszcz, 1 czerwca 2018 rok

